

Peter Medgyes, THE NON-NATIVE TEACHER

Macmillan Publishers, Hong Kong, 1994.

Knjiga Petera Medgyesa *The Non-native Teacher* pripada seriji priručnika za nastavnike (MEP Monographs) koji se bave najnovijim kretanjima i područjima zanimanja u svijetu nastave stranih jezika. Autor priručnika, ujedno i voditelj Centra za obrazovanje nastavnika engleskog jezika u Budimpešti, progovara o često prešućivanom pitanju odnosa između izvornih govornika kao nastavnika engleskog jezika (tzv. NESTs - native speaking teachers of English) i neizvornih govornika kao nastavnika engleskog jezika (tzv. nonNESTs - non-native speaking teachers of English), njihovim problemima, obostranim prednostima i manama. Već u samom *Uvodu* Medgyes priznaje da su njegove simpatije na strani neizvornih govornika kakav je i on, ponajprije zato što ih je više u svijetu nastave stranih jezika i zbog problema koje ti nastavnici susreću svaki dan, nastojeći prije svega usavršiti osnovno sredstvo svoga rada - engleski jezik. Upravo je njima namijenjena ova knjiga, iako je autorova želja da knjigu pročitaju i svi ostali koji su u dodiru s nastavom engleskog kao stranog jezika, a osobito oni koji odlučuju o zapošljavanju NEST-a, odnosno nonNEST-a.

Knjiga je vrlo pregledna. U *Uvodu* autor upoznaje čitatelje i s formalnom i sa sadržajnom organizacijom priručnika. Devet je poglavlja raspoređeno na 3 dijela, od kojih središnji ima šest poglavlja a i sadržajno je centralan.

U prvom dijelu autor pokušava slikovito opisati položaj i složenost engleskog jezika (svih njegovih varijanata i pojavnih oblika) u svijetu, i tako postaviti lingvistički, sociolingvistički i zemljopisni okvir (poglavlje 1) unutar kojeg se odvija rasprava o postojanju, odnosno nepostojanju razlike između izvornih i neizvornih govornika engleskog jezika pa sukladno tomu i NEST-a i nonNEST-a (poglavlje 2). Iako Medgyes priznaje da je katkad pitanje čvrstog određenja izvornog - neizvornog govornika vrlo kompleksno i interdisciplinarno, zauzima stav praktičara i, pozivajući se na životno i radno iskustvo nastavnika diljem svijeta, povlači granicu.

Drugi dio knjige se sastoji od pet poglavlja. U trećem poglavlju autor pokušava opravdati zašto je nastavnik, a ne učenik u žarištu njegova interesa. Smatra da se u posljednja dva desetljeća previše pisalo o potrebama učenika i "humanizmu" u nastavi, a nastavniku se pripisivale i propisivale razne uloge, što je izazvalo zbuñenost i nesigurnost, kako nastavnika, tako i samih učenika. Misli da se, želimo li imati zdravo okruženje u razredu, moramo zamisliti i nad potrebama samih nastavnika, njihovom željom za sigurnošću, samoostvarenjem i zadovoljstvom. U četvrtom poglavlju autor postavlja četiri hipoteze koje zatim u sljedeća tri poglavlja dokazuje na temelju podataka dobivenih trima anketama (obrasci anketa su u apendiksu) provedenim na 325 ispitanika, nastavnika engleskog jezika diljem svijeta. Hipoteze glase:

1. NEST-ovi i nonNEST-ovi razlikuju se stupnjem znanja jezika,
2. NEST-ovi i nonNEST-ovi razlikuju se odnosom prema svom poslu i ponašanjem u razredu,
3. većina razlika u ponašanju nastavnika proistječe upravo iz razlika u znanju jezika,
4. i jedni i drugi mogu biti jednako dobri nastavnici engleskog jezika kao stranog jezika.

U 5. i 6. poglavlju, temeljnima u cijeloj knjizi, autor prvo opisuje probleme, uglavnom jezične, s kojima se neizvorni govornici susreću svaki dan (kako u razredu, tako i izvan njega), a zatim se brzo okreće pozitivnoj strani njihova rada, tvrdeći kako su neizvorni

govornici, iako kao jezični model lošiji, bolji kao model učenika stranog jezika. Oni mogu učinkovitije podučavati strategije učenja, mogu učeniku dati više podataka o zamkama engleskoga jezika, tj. mogu bolje od izvornih govornika predvidjeti jezične probleme s kojima će se učenici susretati te bolje suosjećati s njihovim potrebama. Dakle, sve te prednosti proistječu iz činjenice što su i sami nastavnici prošli proces učenja i što su i dalje stalni učenici engleskog jezika. Primjedba pisca ovog prikaza jest da se većina tih prednosti može u potpunosti iskoristiti samo ako učenici i nastavnik imaju isti materinski jezik. U 7. poglavlju Medgyes još jedanput naglašava razičitost potencijala jednih i drugih nastavnika i zalaže se za njihovu suradnju (gdje postoji takva mogućnost) unutar i izvan škole. Kao najintenzivniji oblik suradnje navodi timsko podučavanje.

U skladu sa svojim viđenjem neizvornoga govornika kao vječnog učenika, autor u trećem dijelu knjige (poglavlja 8. i 9.) daje niz praktičnih savjeta o tome kako neprekidno usavršavati znanje stranog jezika.

Kao što smo već rekli, knjiga je vrlo čitljiva i lako se u njoj snalaziti. Na kraju je svakog poglavlja sažetak tog poglavlja i najava sadržaja sljedećeg poglavlja. Poglavlja su prošarana primjerima, bolje rečeno anegdotama, najčešće iz radnoga i životnoga iskustva autora i njegovih suradnika i prijatelja, nastavnika i metodičara engleskog jezika s dugogodišnjim iskustvom, što je još jedan od autorovih načina uspostavljanja prisnijeg kontakta s čitateljskom publikom.

Ovom priručniku se ne može prigovoriti (što je s priručnicima čest slučaj) da je previše teorijski intoniran. Teorija nastave stranih jezika je nazočna samo kao kontekst (naravno, neizbježan i prijeko potreban), a za one koji žele znati više postoji bibliografija sa 174 jedinice. Uz već spomenuti apendiks, tu je autorski i pojmovni indeks.

I da zaključimo. Medgyesu se možda može prigovoriti da je katkad zanesen i presubjektivan u zaključivanju i da pomalo mistificira rad neizvornih govornika kao nastavnika engleskoga jezika, ali u ovom slučaju mogli bismo mu to oprostiti krilaticom "cilj opravdava sredstva". Takvim će pristupom autor pouzdano privući pozornost i simpatije nastavnika, a oni mogu dobiti mnogo od ove knjige. Ne samo da mogu pročitati niz praktičnih savjeta već mogu i osvijestiti svoj položaj i u trenucima tjeskobe, stresa, nedoumice i straha pred aurom "izvornoga govorništva", shvatiti da nisu sami, ali i da ima načina na koje mogu sami sebi pomoći.

Knjigu *The Non-native Teacher* osobito preporučujem mladim nastavnicima engleskoga kao stranog jezika i onima koji su se odlučili to postati. Ona može biti korisno štivo i nastavnicima drugih stranih jezika.